

N H Ữ N G đứa trẻ đặc biệt

NANCY HUNT VÀ KATHLEEN MARSHALL

NHỮNG ĐỨA TRẺ ĐẶC BIỆT

Dịch nguyên bản từ:

Exceptional children and youth

TÁI BẢN LẦN THỨ BA NĂM 2002 - NHÀ XUẤT BẢN: HOUGHTON MIFFI IN

LỜI CẢM ƠN!

Một lần nữa chúng tôi ghi nhận sự đóng góp quý báu của nhóm tác giả đã cộng tác với chúng tôi trong lần xuất bản đầu tiên. Họ là những con người đáng mến:

- Giáo sư Elaine Silliman và Janet Stack, Đại học Nam Florida, với chương "Những trẻ em gặp khó khăn trong giao tiếp".

- Giáo sư Cay Holbrook và giáo sư Mary Scott Healy, Đại học Arkansas, Little Rock với chương "Trẻ khiếm thị".

- Giáo sư Emma Guilarte, Đại học Nam Carolina với chương "Trẻ em bị khuyết tật thể chất và sức khoẻ kém".

- Giáo sư James Delisle, Đại học Kent State với chương "Những đứa trẻ thiên tài".

- Giáo sư Phillip Chinn, Đại học California State, Los Angeles, với chương "Những đứa trẻ đặc biệt trong sự đa dạng về văn hoá".

Đồng thời chúng tôi muốn bày tỏ sự cảm ơn chân thành tới các chuyên gia, những người đã ủng hộ, gợi ý và giúp đỡ chúng tôi hoàn thành tác phẩm này, gồm:

Meg Carol, Đại học Saint Xavier

Vinni M.Hall, Đại học Chicago State

Vicki Jean Hartley, Đại học Delta State

Clyde Shepherd, Đại học Keen State

Janna Siegel Robertson, Đại học Memphis

Colleen A.Thomas, Đại học Nevada, Las Vegas

Mary E.Ulrich, Đại học Miami

Một cuốn sách đề cao tinh thần hợp tác thì tất yếu phải được xây dựng dựa trên cơ sở hợp tác và tương trợ lẫn nhau. Vì thế chúng tôi đánh giá cao sự cộng tác của các bạn trường Houghton Mifflin với nhóm biên tập của chúng tôi. Trong lần tái bản thứ ba này, chúng tôi nhận được sự hướng dẫn và giúp đỡ từ rất nhiều bạn bè, đặc biệt là sự cố vấn của Loretta Wolozin, mà sau này bà trở thành biên tập viên cao cấp trong lĩnh vực giáo dục. Khi Loretta quyết định quay trở lại trường, Sue Pulvermacher-Alt đã luôn tin tưởng ở bà, một con người có tinh thần trách nhiệm, hoà nhã và kiên nhẫn; chúng tôi luôn trân trọng những đóng góp của bà. Chúng tôi cũng muốn bày tỏ sự biết ơn đối với những đóng góp của Lisa Mafriaci, người đã luôn nhiệt tình giúp đỡ chúng tôi. Chúng tôi rất may mắn khi lần thứ 2 được cộng tác với Elaine Silverstein, nhà

biên tập tài năng. Bob Greiner là người đã giúp đỡ chúng tôi trong công việc xuất bản với tất cả sự nhiệt tình, khiếu hài hước và năng lực của ông. Lớp học được xây dựng chủ yếu là nhờ công lao đóng góp của chính những con người đó, còn những thiếu sót, nếu có, hoàn toàn thuộc về lỗi của chúng tôi.

Tôi xin cảm ơn sự giúp đỡ và đóng góp tuyệt vời của Khoa giáo dục đặc biệt trường Đại học California State, Los Angeles. Họ đã cố vấn và giúp đỡ chúng tôi rất nhiều. Họ đã cống hiến hết mình cho công việc này. Đặc biệt chúng tôi đánh giá cao sự đóng góp của Maria Gutierrez và Margie Moenich, những người đã giúp đỡ chúng tôi bằng tất cả sự hữu hảo và ủng hộ nhiệt tình của mình. Chúng tôi cũng muốn gửi lời cảm ơn tới Dewey Gram với tư cách là thành viên của nhóm biên tập. Tôi hy vọng Maggie, Lucy và Nell, những đứa con gái của tôi sẽ coi sự đam mê của tôi đối với cuốn sách này như là một sự nhiệt huyết và cố gắng hơn là một nỗi ám ảnh điên cuồng của mẹ nó.

Còn về phần tôi, Kathleen Mashall, tôi muốn bày tỏ sự biết ơn tới các đồng nghiệp của tôi ở trường Nam Carolina, những con người hào phóng và hài hước. Tôi cũng muốn cảm ơn trợ lý của tôi, cô Christy Lockhart, đã giúp đỡ tôi hoàn thành bản thảo của cuốn sách. Và cuối cùng, cảm ơn gia đình, những người thân yêu của tôi, mà đặc biệt là chồng tôi Richard Sribnick, người đã luôn động viên và khích lệ tôi trong suốt thời gian qua.

Ký tên

Nancy Hunt

Kathleen J. Marshall

LỜI MỞ ĐẦU

Trẻ khuyết tật, trước tiên cần được nhìn nhận và đối xử giống như vô vàn những đứa trẻ ngây thơ khác và vì thế chúng cũng cần được dạy dỗ, được đến trường và có quyền nhận được tất cả những gì thuộc về thế giới của những đứa trẻ bình thường. Chúng nào vẫn còn phần lớn những con người tâm huyết tin rằng đây thực sự là một điều quan trọng và cần thiết, thì qua cuốn sách này, chúng tôi luôn muốn làm được một điều gì đó cho những trẻ khuyết tật dù cho đó là một mục tiêu không dễ dàng gì.

Chúng tôi hy vọng các bạn đọc giả - gồm giáo viên và những ai sắp trở thành giáo viên, hoặc chuyên gia nghiên cứu trong các lĩnh vực liên quan, sẽ rút ra được những kết luận và đánh giá quan trọng về điểm giống nhau giữa trẻ khuyết tật và trẻ bình thường khác cùng lứa tuổi, cũng như đặc điểm học tập đặc biệt của chúng do chúng có một số khuyết tật.

Tập trung vào những điểm giống nhau giữa trẻ khuyết tật và trẻ bình thường là một việc rất quan trọng, bắt nguồn từ các nguyên nhân sau: Trước hết, thái độ phân biệt đối xử đối với những đứa trẻ cần được chăm sóc đặc biệt, từ lâu đã rất phổ biến trong các trường học, và việc này đã khiến cho những đứa trẻ này cũng như bố mẹ, thầy cô và các chương trình dạy học dành cho chúng hoàn toàn bị tách biệt và cô lập với môi trường học tập của trẻ bình thường. Và thêm vào đó, chỉ chú trọng vào những điểm khác biệt sẽ khiến cho giáo viên tin rằng họ không có khả năng dạy dỗ trẻ khuyết tật hay họ sẽ có ý nghĩ rằng chăm sóc trẻ khuyết tật không thuộc trách nhiệm của họ, chứ chưa nói gì tới chuyện họ còn phải dành sự quan tâm giống nhau đến tất cả bọn trẻ. Khi đó sẽ có hai trường hợp giả định: nếu điều tốt đẹp nhất xảy ra thì kết quả mang lại sẽ trái ngược hoàn toàn với nó còn nếu điều tồi tệ nhất xảy ra thì hậu quả sẽ khó lường.

Tuy nhiên, nắm rõ và hiểu biết tường tận về những đặc điểm cá biệt ở trẻ khuyết tật cũng có ý nghĩa quan trọng không kém. Rõ ràng với kinh nghiệm nhiều năm của một giáo viên thì anh ta sẽ biết cách áp dụng những phương pháp dạy học phù hợp nhất với trẻ khiếm thính hay khiếm thị để giúp chúng học hành tiến bộ. Những đứa trẻ không có khả năng tiếp thu như trẻ bình thường khác, trên thực tế rất cần phương pháp dạy học cá nhân, chủ động và thường xuyên để giúp trẻ khuyết tật học đọc và học viết. Trong những thập kỷ vừa qua, các công trình khoa học nghiên cứu chương trình giáo dục đặc biệt đã không ngừng thu được những thành tựu về phát triển các phương pháp, và trọng tâm giáo dục theo những hướng như vậy. Ngoài ra, những phương pháp này còn có thể giúp cải thiện và hỗ trợ cho việc dạy học của trẻ mà những dịch vụ giáo dục đặc biệt hiện nay tỏ ra không phù hợp với chúng.

Những điểm tương đồng và những điểm khác biệt giữa trẻ khuyết tật và trẻ bình thường chính là sợi chỉ đỏ xuyên suốt cuốn sách này, sẽ giúp chúng tôi đạt được mục tiêu. Chúng tôi mong rằng bạn đọc sẽ nhận thức được tầm quan trọng và sự cần thiết của việc hợp tác với các chuyên gia, các nhà chuyên môn trong các trường học. Với sự hợp tác này, tất cả trẻ em - những đối tượng cần nhận được sự quan tâm đặc biệt và mang tính cá nhân cao, sẽ ít gặp trở ngại và khó khăn hơn trong môi trường học tập và vì thế chúng sẽ đạt được kết quả học tập tiến bộ.

Ở lần tái bản thứ ba này, mục tiêu chúng tôi hướng tới là giúp bạn đọc có được thái độ phù hợp, sự hiểu biết và những kỹ năng cần thiết để thực hiện mục tiêu đề ra.

Phương pháp tiếp cận

Ở vị trí của một giáo viên (và chúng tôi cho rằng tất cả những nhà chuyên môn làm việc ở trường học, dù ở mức độ này hay mức độ khác, đều được coi là những người **Thầy**), thì lớp học của các bạn hoàn toàn giống như một xã hội thu nhỏ, trong đó phản ánh tất cả những bất công, ưu thế và khó khăn mà những cá nhân khuyết tật phải đối mặt trong xã hội của chúng ta. Tiếng nói của các bạn, thái độ và tấm gương của các bạn sẽ là cơ sở, định hướng để xã hội có thái độ đối xử đúng đắn với trẻ em, dù cho sự khác biệt giữa chúng có được xã hội bạn tâm hay không, và dù cho trẻ có chịu hợp tác với nhau hay không.

Chính vì lẽ đó, chúng tôi tin rằng phẩm chất quan trọng nhất đối với mỗi giáo viên là khả năng giải quyết tốt các vấn đề trong một môi trường hợp tác và hỗ trợ. Sự nhiệt tình, tâm huyết trong công việc cũng như khả năng xác định đúng vấn đề, tìm ra phương pháp giải quyết tối ưu trong mọi tình huống hay xoá bỏ những rào cản, định kiến xã hội một cách thông minh và khéo léo nhất, tất cả là những phẩm chất của một giáo viên biết làm việc hiệu quả.

Trong cuốn sách này, chúng tôi nêu lên rất nhiều câu hỏi, và đặt ra cả thử thách lẫn cơ hội cho các bạn trong quá trình theo đuổi các chương trình giáo dục đặc biệt với hy vọng thổi bùng lòng nhiệt tình, đam mê giảng dạy của các bạn cũng như nâng cao khả năng làm việc, xem xét mọi vấn đề từ cả góc độ cá nhân và giáo viên.

Một phần chúng tôi muốn giành sự quan tâm đặc biệt của chúng tôi tới những cá nhân khuyết tật và một phần, chúng tôi muốn giúp các bạn trở thành những giáo viên tự tin và xuất sắc trong công việc. Mục đích của chúng tôi là truyền cảm hứng lạc quan cũng như sự tâm huyết, niềm đam mê công việc tới các bạn.

Để giúp các bạn có hướng tiếp cận tương tác và hiệu quả với phương pháp giảng dạy dựa trên cơ sở hợp tác, ủng hộ, và theo hướng tìm và giải quyết vấn đề, trong cuốn sách này, chúng tôi hoàn toàn đưa ra những thông tin và kinh nghiệm thực tế của các cá nhân. Cũng để giúp các bạn hiểu rõ cơ sở triết lý của cuốn sách, chúng tôi đưa ra ba chủ đề xuyên suốt nội dung tác phẩm như sau:

+ **Chủ đề 1:** Những điểm tương đồng, song song của trẻ kéo cho chúng xích lại với nhau nhiều hơn là chúng bị chia rẽ bởi những điểm khác. Và chúng tôi hy vọng cuốn sách này sẽ giúp các bạn nhận ra những điểm tương đồng đó. Nhận thức được những điểm giống nhau của bọn trẻ là cách tối ưu nhất để xoá bỏ định kiến và thái độ phân biệt đối xử đối với chúng

+ **Chủ đề 2:** Các mối quan hệ hợp tác, giúp đỡ lẫn nhau sẽ nâng cao chất lượng giảng dạy của giáo viên và làm cho công việc dạy học trở lên thú vị hơn. "**Các bạn không hề đơn độc**". Đây chính là thông điệp chúng tôi gửi tới bạn, và cũng là để nhấn mạnh vai trò quan trọng của việc thiết lập cầu nối giữa giáo viên và gia đình, giữa những người có chuyên môn với nhau.

+ **Chủ đề 3:** Bạn "*hoàn toàn có khả năng*" thành công trong công việc, cho dù có những lúc bản thân bạn cảm thấy không chắc chắn hay lo lắng vì phải làm việc với những đứa trẻ không bình thường. Cuốn sách này sẽ là chìa khoá giúp các bạn mở đường vào thung lũng của sự thành công với những hướng dẫn cụ thể giải thích cho các bạn - những nhà chuyên môn - làm thế nào để giúp đỡ tất cả những đứa trẻ kém may mắn biết phát huy tối đa năng lực của chúng.

Ba chủ đề trên đóng vai trò cốt lõi, xuyên chuỗi toàn bộ nội dung cuốn sách và mở ra hướng tiếp cận thống nhất trong phần giới thiệu về chương trình giảng dạy đặc biệt. Chúng tôi mong rằng qua cuốn sách này, các bạn sẽ thay đổi cách nhìn nhận và đánh giá về khả năng của chính mình cũng như những học sinh của các bạn trong tương lai và hành động hoàn toàn dựa trên những hiểu biết và kiến thức của một người thầy.

Bố cục. Tác phẩm "*Những đứa trẻ đặc biệt*" bao gồm ba phần chính sau:

- **Phần 1 "Xây dựng cơ sở làm việc với trẻ không bình thường"** giới thiệu những nội dung chính của chương trình giáo dục đặc biệt. Từ chương 1 đến chương 3 đề cập tới lịch sử, quá trình phát triển và thực trạng của giáo dục đặc biệt, những nhân tố tiềm ẩn dễ gây nên khuyết tật cho trẻ, sự can thiệp sớm và vai trò của gia đình, của yếu tố văn hoá trong quá trình giáo dục trẻ. Trong lần tái bản thứ 3 này, chúng tôi thống nhất rằng vấn đề văn hoá cần đóng một vai trò lớn hơn như là phần chính xuyên suốt tác phẩm. Điểm mấu chốt này sẽ là bước đệm, bước khởi đầu để từ đó phát triển và mở rộng vấn đề văn hoá và sự đa dạng ngôn ngữ trong các chương tiếp theo. Ba chương đầu tiên đều nằm trong nội dung của phần 1 vì cả ba chương này đều đề cập đến những nhân tố quan trọng trong tất cả các khía cạnh của giáo dục đặc biệt và đối với tất cả các cá nhân khuyết tật.

- **Phần 2 "Tìm hiểu năng lực của trẻ không bình thường"** đề cập tới trẻ em với những khuyết tật cụ thể cùng những trải nghiệm đầu tiên của cuộc đời và giai đoạn học tập ở trường. Chúng tôi tiếp tục chỉ ra những điểm giống nhau trong khả năng tiếp thu của những trẻ em với các loại khuyết tật khác nhau, cũng như những nét chung của các quy trình hướng dẫn hiệu quả nhất. Khi các bạn làm việc với những người khuyết tật, chúng tôi khuyến khích các bạn nên tập trung giúp đỡ họ ở một mức độ cần thiết để họ có thể học được các kỹ năng cơ bản, biết cách thể hiện kỹ năng này hiệu quả nhất và để nhận thấy rằng những khuyết tật của họ cũng như các loại khuyết tật khác nhau không thể cản trở được chúng ta. Từ chương 4 đến chương 13, chúng tôi cung cấp cho các bạn những kiến thức cơ bản về khái niệm và mức độ phổ biến của từng loại khuyết tật và tất cả những hiện tượng bất bình thường ở trẻ. Mỗi chương chủ yếu tập trung vào việc làm rõ các tác động của những hiện tượng bất bình thường này lên bản thân đứa trẻ, gia đình của chúng, song song với việc đề cập tới những vấn đề giáo dục như việc sắp xếp, đánh giá, nhận xét và các chương trình giảng dạy đặc biệt.

- **Phần 3: "Đánh giá các chương trình giáo dục đặc biệt"** gồm chương 14: "*Trong các lớp học đặc biệt*". Khi bạn đọc xong cuốn sách này thì cũng là lúc phù hợp để suy nghĩ về thực tiễn áp dụng các chương trình giáo dục đặc biệt. Do đó, sau khi mô tả hai chương trình giáo dục thành công giành cho trẻ khuyết tật, chúng tôi sẽ đánh giá lại các chủ đề và thảo luận cách biến bạn trẻ thành người bạn tài giỏi của mình.

Những điểm mới

Ở lần tái bản này, cuốn "*Những đứa trẻ đặc biệt*" đã được chúng tôi cập nhật thông tin để phản ánh kịp thời các thay đổi trong lĩnh vực giáo dục đặc biệt hiện nay. Những thay đổi quan trọng trong bố cục và nội dung của cuốn sách bao gồm:

- **Chương 3 "*Gia đình và văn hoá*"** nhấn mạnh đến vấn đề văn hoá và sự đa dạng của ngôn ngữ vì thế sẽ thu hút được sự quan tâm của những người làm việc trong các môi trường thường xuyên thay đổi về mặt địa lý. Chương này phản ánh các khuyết tật ở trẻ đã ảnh hưởng đến cuộc sống gia đình như thế nào, nền tảng và những kinh nghiệm về mặt văn hoá đã tô điểm thêm cho những ý niệm về cá tính của trẻ ra sao và xuất phát từ lợi ích của trẻ, gia đình sẽ hợp tác với các nhà chuyên môn theo hướng như thế nào, bất chấp sự khác biệt về văn hoá.

- **Chương 8 "*Tự kỷ và những hội chứng có liên quan*"** đề cập tới số lượng ngày càng đông trẻ bị chẩn đoán mắc bệnh tự kỷ và những hội chứng có liên quan. Nhu cầu về thông tin và phương pháp giáo dục của trẻ hiện nay khiến chúng ta càng phải quan tâm và chú trọng hơn nữa đến cá tính và nhu cầu giáo dục của trẻ tự kỷ. Chúng tôi cho rằng chương này sẽ bước đầu đáp ứng nhu cầu thông tin về trẻ tự kỷ và các hội chứng có liên quan.

- **Chương 14: "*Trong những lớp học giáo dục đặc biệt*"** sẽ khiến người đọc phải suy ngẫm về những "thực tiễn tiêu biểu nhất" của giáo dục đặc biệt, nhất là những mô hình đã được nghiên cứu trước khi đi vào thử nghiệm. Trong chương này, chúng tôi tiến hành đánh giá hai chương trình giáo dục giành cho trẻ khuyết tật đang phổ biến (theo như lời của các giáo viên tiếp xúc với những đứa trẻ này).

Bên cạnh đó, mỗi một chương (bắt đầu từ chương 4 đến chương 14) chúng tôi sẽ tiếp tục nghiên cứu sâu các phương pháp giảng dạy trong lớp học hoà nhập và chương nào cũng được sửa đổi, bổ sung, và cập nhật để phản ánh đầy đủ những thay đổi trong lĩnh vực này. *Dưới đây là một loạt những thay đổi quan trọng trong lần tái bản này như đã được đề cập ở trên:*

Chương 1 "Bối cảnh giáo dục đặc biệt": tiếp cận các cá nhân với những thông tin mới nhất được cập nhật và sự đa dạng về nền tảng văn hoá của những đứa trẻ cũng lần đầu tiên được giới thiệu ở đây.

Chương 2 "Nguy cơ và sự can thiệp sớm bao gồm những thông tin được cập nhật từ các cuộc nghiên cứu mới đây nhất, liên quan tới các yếu tố về sinh học và môi trường gây nguy hại cho trẻ.

Chương 4 "Trẻ có khó khăn về học tập". Trong chương này chúng tôi đã cập nhật các thông tin mới nhất về công nghệ và giáo dục.

Chương 5 "Trẻ chậm phát triển trí tuệ" với rất nhiều thông tin về phương pháp giáo dục đã được cập nhật và bổ sung.

Chương 6 "Trẻ khuyết tật nặng" với những thông tin bổ sung và cập nhật về phương pháp giáo dục hiệu quả và chuyển đổi thành công.

Chương 7 "Trẻ rối loạn hành vi và cảm xúc", chương này bao gồm rất nhiều tài liệu học tập cập nhật và những can thiệp về hành vi phù hợp với khung pháp luật hiện thời.

Chương 9 "Trẻ gặp khó khăn trong giao tiếp" có nhiều sự thay đổi. Trong lần tái bản này chúng tôi chỉ tập trung vào mối quan hệ hợp tác giữa giáo viên và các chuyên gia trị liệu ngôn ngữ trong bối cảnh các lớp học hoà nhập.

Chương 10 "Trẻ khiếm thính". Trong chương này chúng tôi chỉ tập trung vào các thành tố của chương trình giảng dạy dành cho trẻ khiếm thính.

Chương 11 "Trẻ khiếm thị". Tương tự chương 10, chúng tôi chỉ quan tâm đến các vấn đề trong chương trình giảng dạy giành cho trẻ khiếm thị, nhưng giới hạn ở những chương trình dành cho trẻ có thị lực kém

Chương 12 "Trẻ mắc khuyết tật thể chất và sức khoẻ" với những thông tin mới nhất, đặc biệt về công nghệ và sự chuyển đổi.

Chương 13 "Những đứa trẻ thiên tài". Trong chương này, chúng tôi tập trung nghiên cứu các phương pháp giảng dạy dành cho những đứa trẻ tài năng và bổ sung thêm các phương pháp có lợi cho tất cả các trẻ.

Nét khác biệt của cuốn sách

Trong lần tái bản thứ 3 này, chúng tôi chủ yếu tập trung nghiên cứu các chiến lược giảng dạy phục vụ cho thực tiễn công việc của các bạn. Các phương pháp này được xây dựng dựa trên cả cơ sở nghiên cứu và cơ sở thực tiễn. Mỗi phương pháp đều được đề cập chi tiết. Vì giáo trình giới thiệu về giáo dục đặc biệt không phải là giáo trình về phương pháp giảng dạy chính thức, cho nên chúng tôi sẽ cung cấp cho các bạn cơ sở của các chiến lược thành công:

- Mục **Người đầu tiên** ở mỗi chương sẽ giúp các bạn nắm bắt nhanh chóng chủ đề của mỗi chương qua các câu chuyện kể của những cá nhân.
- Mục **Phân tích sâu** sẽ phân tích các chủ đề đang thu hút sự chú ý của các bạn như thái độ và chương trình giảng dạy mẫu hoặc những tấm gương của các giáo viên tiêu biểu trong các lớp học cụ thể.
- Mục **Việc có thể làm** ở cuối mỗi chương sẽ gợi ý cho bạn những bí quyết thành công (trong chủ đề "Bạn hoàn toàn có khả năng") với những ý tưởng mới về nội dung giảng dạy, các hoạt động tự nguyện hay thử nghiệm các phương pháp giảng dạy mới.
- **Thông tin minh hoạ** về các chiến lược quan trọng và nguồn tư liệu chính cho giáo viên đặc biệt và giáo viên bình thường. Các chủ đề như phương pháp dạy đọc ban đầu, phân tích hành vi ứng dụng, công cụ giao tiếp và công nghệ hỗ trợ.

Những đặc điểm dạy và học khác

Ngoài những đặc trưng trên, cuốn "*Những đứa trẻ đặc biệt*" còn bao gồm các kỹ thuật giảng dạy hữu ích giúp bạn tiếp cận một cách dễ dàng với các kiến thức mới.

- Định hướng: Chương mở đầu không chỉ cung cấp cho bạn cái nhìn tổng quát về nội dung nhất quán của cả cuốn sách mà còn bao gồm những câu hỏi, những vấn đề hướng bạn tập trung vào các tư liệu quan trọng.

- Tóm tắt nội dung: để giúp bạn dễ nhớ, chúng tôi tóm lược những ý chính của mỗi chương.

- Phần chú ý: Chú thích những khái niệm và nội dung quan trọng.

- Thủ thuật, chiến lược dạy học: Tách riêng khỏi nội dung để các bạn dễ hiểu hơn.

- Nguồn thông tin: bao gồm danh sách và thông tin của các tổ chức, bài báo, sách tham khảo và các trang web liên quan tới chủ đề mỗi chương phù hợp với từng cá nhân và nâng cao chuyên môn.

Tài liệu giảng dạy và học tập kèm theo:

Các website hỗ trợ: Website (college.hmco.com) là nguồn thông tin rất có giá trị cho cả đối tượng là giáo viên hướng dẫn và sinh viên, những người đang nghiên cứu cuốn sách này. Phiên bản mới nhất về "Chuyện của Lucy và Nell" - bài tập tình huống, ví dụ mới về IEP, các website kết nối, cơ hội tự kiểm tra, nhiều thông tin hữu ích khác.

Kết luận

Website của chúng tôi sẽ cung cấp cho bạn những kết luận và dự đoán về giáo dục đặc biệt trong tương lai.

Trung tâm thông tin giáo dục đặc biệt

Các thông tin chuyên sâu có thể được khai thác trên website của Trung tâm thông tin giáo dục đặc biệt (college.hmco.com). Website này bao gồm các ấn phẩm, tài liệu điện tử, công nghệ hỗ trợ, kết nối với các tổ chức, chương trình cải cách và chuẩn học đường, khung pháp lý hiện thời, công cụ học tập và giảng dạy, và diễn đàn trao đổi.

Tài liệu hướng dẫn

Ấn phẩm này rất tiện lợi cho người sử dụng vì trong đó bạn có thể tìm thấy đề cương giảng dạy mẫu, nguồn thông tin hướng dẫn mỗi chương, sách tham khảo chính, ngân hàng dữ liệu, các tình huống và một ngân hàng câu hỏi hoàn chỉnh.

Ngân hàng câu hỏi trên máy tính

Nội dung giống như ngân hàng câu hỏi ở dạng ấn phẩm nhưng tiện lợi và hữu ích hơn, cung cấp cho bạn khả năng cá nhân hoá các bài kiểm tra trên máy tính. Vì vậy, bạn hoàn toàn có thể bổ sung hay sửa đổi các câu hỏi theo ý mình.

Sự rõ ràng

Rất nhiều tài liệu minh họa phong phú và sắc nét như kế hoạch hành động, ý tưởng, biểu đồ và tài liệu hỗ trợ giảng dạy trong các lớp học.

PHẦN I: CƠ SỞ LÀM VIỆC VỚI TRẺ ĐẶC BIỆT

Phần này sẽ giới thiệu những nội dung chủ yếu của giáo dục đặc biệt. Giáo dục đặc biệt đã trải qua những bước phát triển thăng trầm như thế nào trong suốt ba thập kỷ qua và những tác động của giáo dục đặc biệt tới mô hình lớp học tương lai. Bạn sẽ cùng chúng tôi nghiên cứu những nhân tố tác động đến kết quả học tập của một đứa trẻ, bao gồm các nhân tố: năng lực của bản thân đứa trẻ, ảnh hưởng của gia đình, nền tảng văn hoá và mức độ gặp nguy hiểm của trẻ. Với vai trò của một giáo viên thì những hiểu biết về các nhân tố ảnh hưởng này là rất cần thiết. Và bạn sẽ thấy những cơ sở mà chúng tôi đưa ra dưới đây sẽ là nền tảng quan trọng cho công việc của các bạn trong môi trường làm việc với trẻ khuyết tật.

CHƯƠNG I. BỐI CẢNH THỰC HIỆN GIÁO DỤC ĐẶC BIỆT: TIẾP CẬN CÁ NHÂN

Mục đích của chương này là giới thiệu cho các bạn các yếu tố của môi trường giáo dục đặc biệt - có cả phần thưởng lẫn khó khăn, trở ngại, sự đa dạng của nhu cầu và cơ sở phát triển khả năng của trẻ, nguồn gốc pháp lý và lịch sử phát triển của giáo dục đặc biệt, và vấn đề quan trọng là làm thế nào và xuất phát từ cơ sở nào chúng ta có thể giúp cho những trẻ em đặc biệt phát huy khả năng tối đa của chúng. Đây thực sự là những điều đã làm chúng tôi phải trăn trở.

Trong chương này, bạn hãy đi tìm câu trả lời cho những câu hỏi sau:

Giáo dục đặc biệt là gì ?

Pháp luật bảo vệ những người khuyết tật như thế nào ?

***Điểm tương đồng:** *Những nhu cầu gì có ở tất cả trẻ em không phân biệt chúng là trẻ khuyết tật hay bình thường.*

*** Sự hợp tác:** *Các nhà giáo dục đặc biệt và giáo dục thông thường hợp tác như thế nào để tất cả trẻ em, không phân biệt trẻ khuyết tật hay trẻ bình thường, đều đạt được kết quả học tập tốt.*

***Những việc có thể làm:** *Có thể học tập được những kinh nghiệm gì từ các giáo viên trước để nâng cao hiệu quả của công việc dạy học.*

Trường học là thế giới dành riêng cho trẻ em. Dù là trẻ da màu hay da trắng, hiếu động hay không hiếu động, vui vẻ hay u buồn, đều có những nhu cầu đặc biệt. Có thể lúc này chúng cần sự ấm áp, trù mẫn, tình yêu thương và sức mạnh để vượt qua những cơn khủng hoảng tinh thần, nhưng lúc khác chúng lại muốn trở thành tiêu điểm của sự chú ý, và người lớn cần phải dành thời gian quan tâm và để ý đến chúng, khích lệ và động viên chúng. Chúng tôi dự định nghiên cứu một số trường hợp trong đó nuôi dạy trẻ em khuyết tật hay trẻ em tài năng thực sự là những thách thức lớn đối với giáo viên. Tuy nhiên, phải thú nhận một điều rằng mỗi một đứa trẻ ở trường là một thách thức riêng đặt ra cho giáo viên. Ngoài ra chúng tôi hy vọng sẽ làm cho các bạn nhận ra rằng sự khác biệt giữa bon

trẻ chỉ là thiểu số trong vô số những điểm chung. Điều này sẽ giúp bạn tiếp cận và dạy dỗ từng đứa trẻ dễ dàng hơn.

Càng ngày các trường học ở Mỹ càng thu hút được nhiều sinh viên đến từ khắp nơi trên thế giới. Những thay đổi trong các trường học ở Mỹ hiện nay bắt nguồn từ sự đa dạng về sắc tộc và chính sự đa dạng này ngày càng trở thành một vấn đề đau đầu ở Mỹ. Bạn sẽ không thể nào dạy cho một đứa trẻ Hàn Quốc, nếu như bạn không biết nói tiếng Hàn. Và nếu một đứa trẻ mới vào lớp bạn nhưng không thể nói được thì bạn sẽ giao tiếp với nó bằng cách nào đây? Bạn sẽ phải hợp tác với các chuyên gia, các giáo viên khác trong trường như thế nào là tốt nhất để đáp ứng nhu cầu của những đứa trẻ này? Khi có quá nhiều kỳ vọng và trách nhiệm đặt lên vai một giáo viên thì bạn sẽ xoay sở như thế nào, liệu bạn có dạy dỗ và làm cho chúng tiến bộ được không?

Chúng tôi tin rằng bạn hoàn toàn có thể. Chúng tôi sẽ giúp bạn hiểu rõ những đặc điểm và cá tính của những đứa trẻ không bình thường. Và chúng tôi tin rằng bạn sẽ không lùi bước trước mọi thách thức và khó khăn. Bạn không chỉ vượt qua được mọi khó khăn, thử thách mà sẽ còn rất thành công.

Một số khái niệm và thuật ngữ

Giống như các lĩnh vực nghiên cứu khác, giáo dục đặc biệt có những thuật ngữ chuyên ngành. Trong cuốn sách này, chúng tôi sử dụng một số thuật ngữ để mô tả đặc điểm của các nhóm đối tượng - học sinh. Trong số những học sinh đó có **những đứa trẻ đặc biệt ngoại lệ** (đây cũng chính là tiêu đề chúng tôi đặt cho cuốn sách). Trong phạm vi nghiên cứu của tài liệu này, những trẻ em đặc biệt bao gồm: trẻ em tài năng, trẻ em không có khả năng nghe hay nhìn bình thường được cung cấp dịch vụ giáo dục đặc biệt ở trường. Nhưng thuật ngữ này không đơn giản chỉ để ám chỉ những đứa trẻ tài năng theo nghĩa thông thường mà là những đứa trẻ "khác biệt".

Một số trẻ trong nhóm trẻ đặc biệt là trẻ khuyết tật (trẻ tài năng không nằm trong nhóm những đứa trẻ ngoại lệ). Khuyết tật là một hạn chế về khả năng nào đó của con người, ví dụ như khả năng học đọc chậm hay không có khả năng nghe, nhìn và đi lại như người bình thường. **Tàn phế** không hoàn toàn giống với khuyết tật; tàn phế là do những tác động hạn chế bởi môi trường và thái độ của con người.

Những ví dụ dưới đây sẽ giúp bạn hiểu rõ hơn hai khái niệm này. Chẳng hạn một vài người bị khiếm thính thừa nhận mình bị khuyết tật - họ hầu như không nghe thấy gì, nhưng họ không coi mình là người tàn phế. Khuyết tật không giới hạn khả năng của họ theo cách mà họ cho là quan trọng. Họ sống trong một thế giới riêng của những người khiếm thính mà ở đó họ được giao tiếp một cách tự do và thoải mái. Họ không muốn giao tiếp với những người có thành kiến với họ hay tỏ thái độ khinh bỉ họ. Họ cảm thấy thoải mái và bằng lòng với cuộc sống như vậy. Họ sống một cách vô tư và như quên đi mình là người khuyết tật. Nhưng ngược lại, có những trẻ khiếm thính luôn tự coi mình là người tàn phế. Chúng rơi vào tuyệt vọng và không biết làm thế nào để giao tiếp được với mọi người hay đơn giản để đọc tiếng Anh trôi chảy, và sự bế tắc này càng giới hạn khả năng giao tiếp của chúng với những người xung quanh cũng như khả năng để chúng theo kịp các bạn ở trường.

Một thanh niên vừa trải qua cuộc giải phẫu xương sống có thể sẽ không thể đi lại được như người bình thường - đây có thể là một khuyết tật nghiêm trọng hoặc cũng có thể coi là tàn phế. Tuy nhiên, trải qua quá trình điều trị và phục hồi, anh ta đã biết tự mình vượt lên những khuyết tật đó. Bằng việc sử dụng xe lăn hay những thiết bị chuyên biệt trên ô tô, anh hoàn toàn có thể di chuyển như người bình thường; thiết kế lại không gian làm việc và sắp xếp lại đồ đạc trong căn nhà một chút sẽ khiến việc sử dụng xe lăn không mấy khó khăn. Ngày nay, những hạn chế về mặt thể chất cũng không thể cản trở được con người tham gia các hoạt động thể thao, từ đua xe lăn tới leo núi.

Vượt qua những thành kiến của xã hội về vấn đề khuyết tật là một điều không hề đơn giản. Thái độ của gia đình và bạn bè anh có thay đổi không? Cơ hội việc làm liệu còn chờ đợi anh không? Những người mới quen sẽ nghĩ anh là người khuyết tật hay chẳng may bị khuyết tật?

Bạn sẽ thấy trong cuốn sách này chúng tôi luôn áp dụng nguyên tắc **coi trọng con người**; chúng tôi nhìn nhận bản thân con người chứ không phải là những khuyết tật của họ. Bởi vì chúng tôi luôn coi những người khuyết tật, giống như anh thanh niên vừa nói ở trên, chỉ là những người không may có khuyết tật.

** Giáo dục đặc biệt là chương trình giáo dục nhằm đáp ứng nhu cầu đặc biệt của trẻ không bình thường.*

Một cách tự nhiên, giáo dục đặc biệt luôn chú trọng vào việc phòng tránh những khuyết tật và vào những dịch vụ giáo dục sớm nhất cho người khuyết tật. Can thiệp sớm là cung cấp các dịch vụ cho trẻ từ khi chúng mới sinh cho đến lúc 3 tuổi và cho cả gia đình của đứa trẻ đó. Mục đích của dịch vụ này là phát huy tối đa khả năng học tập của trẻ, đảm bảo cho chúng có sức khỏe tốt hàng ngày, cũng như tạo cho chúng nhiều cơ hội biểu hiện tốt trong cộng đồng (Cook, Tessier và Klein, 2000).

Thuật ngữ "**có nguy cơ**" dùng để chỉ những trẻ em sơ sinh hay một vài tuổi có nguy cơ mắc khuyết tật nhiều hơn mức trung bình do các yếu tố như đẻ non, bệnh di truyền hay những vấn đề sinh học khác của trẻ sơ sinh. Một vài giáo viên lại sử dụng thuật ngữ này để chỉ những đứa trẻ ở độ tuổi lớn hơn nhưng có nguy cơ bỏ học cao. Tuy nhiên, trong phạm vi cuốn sách này, thuật ngữ **nguy cơ** chỉ áp dụng cho đối tượng là trẻ sơ sinh hay trẻ nhỏ mà thôi.

Vậy giáo dục đặc biệt là gì và có gì đặc biệt so với giáo dục thông thường? Giáo dục đặc biệt là chương trình giáo dục được xây dựng nhằm đáp ứng nhu cầu phát triển và học tập đặc biệt của trẻ đặc biệt. Điểm đặc biệt của chương trình này là ghi nhận tính cách đặc biệt của từng đứa trẻ, song song với việc tạo ra những chương trình giáo dục được lên kế hoạch cụ thể để đáp ứng nhu cầu của mỗi cá nhân. Giáo dục đặc biệt không có nghĩa là áp dụng ở những địa chỉ đặc biệt; hầu hết những người thực hiện chương trình giáo dục đặc biệt đều tin rằng chương trình này phổ biến ở những môi trường thông thường nhất, tự nhiên nhất. Có thể là ngay tại nhà của một đứa trẻ, trong một lớp học thông thường hay một quán Pizza trong trường học; trong một vài trường hợp, đôi khi chương trình này được thực hiện trong bệnh viện hay trường học đặc biệt dành cho trẻ

đặc biệt, chẳng hạn như trường học dành cho trẻ khiếm thính. Cuốn sách này sẽ giúp bạn hiểu rõ hơn giáo dục đặc biệt là như thế nào và hy vọng sẽ giúp bạn nhận ra vai trò quan trọng của mình - một người thầy giáo, trong việc dạy dỗ những đứa trẻ không bình thường.

Nghiên cứu sâu

Ngôn ngữ coi trọng yếu tố con người

Trong khi nói và viết, nên nhớ rằng cả trẻ em và người lớn bị khuyết tật đều giống như tất cả chúng ta, họ chỉ khác chúng ta duy nhất ở một điều là không may có khuyết tật. Dưới đây là một vài lời khuyên giúp bạn giao tiếp thành công với người khuyết tật và người tàn tật

1. Nhìn nhận bản thân con người chứ không phải những khuyết tật của họ.
2. Quan tâm tới những khả năng của người khuyết tật, chứ không phải là những hạn chế.
3. Không qui họ vào một nhóm người khuyết tật nào đó.
4. Không quá chú ý tới họ; và không được có thái độ chiếu cố hay thương hại họ.
5. Coi sự tự lựa chọn và khả năng độc lập có ý nghĩa rất quan trọng. Hãy để họ tự đại diện cho mình và tự làm mọi việc trong khả năng có thể.
6. Khuyết tật là sự hạn chế một khả năng nào đó, khiến cho con người không thể đi đứng, nói, nghe và học tập... như người bình thường; tàn phế là khái niệm được dùng trong trường hợp do tác động hạn chế bởi xã hội, môi trường hay bản thân con người.

Hãy nói

Trẻ có khuyết tật

Trẻ bại não

Người bị chậm phát triển

Rối loạn cảm xúc

Sử dụng xe lăn

Người có hội chứng Down

Có khuyết tật về thể chất

Rối loạn

Bại liệt

Đề ồm

Mắc bệnh liệt hai chi, liệt cả người, liệt nửa người

Thay vì

Trẻ bị khuyết tật hay bị tàn tật

Trẻ bị bại não

Người bị nhiễm, bị chịu hay nạn nhân của chậm phát triển

Điên loạn, mất trí, rối loạn cảm xúc, bệnh tâm thần

Bó chặt vào xe lăn

Người bị Down

Bị què quặt

Lên cơn

Bị tàn phế

Hay ồm yếu

Bị liệt hai chi, bị liệt nửa người, bị liệt toàn thân.

Nguồn: "Con người mới là quan trọng, khuyết tật chỉ là thứ yếu" (Tháng 9/1989), trang 13 được tái bản từ cuốn Pacesetter. Pacesetter do trung tâm PACER, Minneapolis, Minnesota xuất bản.

Tỷ lệ lưu hành

Hàng năm, Văn phòng dịch vụ phục hồi và giáo dục trẻ khuyết tật, Bộ Giáo Dục Mỹ báo cáo lên Quốc hội về số lượng hoặc thực trạng trẻ khuyết tật đang nhận được dịch vụ giáo dục đặc biệt ở Mỹ. Chương 4-12 sẽ cung cấp cho bạn rất nhiều thông tin để bạn

có thể phân loại và xác định số lượng của từng nhóm khác nhau. Điều quan trọng cần phải chú ý là các số liệu phản ánh thực trạng trẻ khuyết tật chính là các số liệu liên quan đến số lượng trẻ có nhu cầu giáo dục đặc biệt. Những số liệu này cũng là cơ sở cho việc phân bổ nguồn ngân sách cũng như xác định đủ số lượng giáo viên cho các dịch vụ này và bên cạnh đó còn phục vụ cho rất nhiều mục đích khác nữa.

- Những số liệu phản ánh thực trạng trẻ khuyết tật là các số liệu liên quan đến số lượng trẻ có nhu cầu giáo dục đặc biệt.

Bảng 1.1. Bảng phân loại trẻ khuyết tật lứa tuổi 6-21
(Theo Bộ giáo dục Mỹ) - Năm 1998-1999

Khuyết tật	Số lượng	Tỷ lệ
Khả năng học tập	2.817.148	50.08
Ngôn ngữ	1.074.548	19.4
Thiếu năng trí tuệ	611.076	11.0
Rối loạn cảm xúc	463.262	8.4
Đa tật	107.763	1.9
Khiếm thính	70.883	1.4
Khuyết tật hình thể	69.495	1.1
Khuyết tật sức khoẻ khác	220.831	1.2
Khiếm thị	26.132	0.5
Tự kỷ	53.576	1.0
Điếc - Mù	1.609	0.1
Tổn thương não	12.933	0.2
Chậm phát triển	11.910	0.2
Tất cả các khuyết tật	5.541.166	

Nguồn: Bộ giáo dục Mỹ, Phòng phụ trách các chương trình giáo dục đặc biệt, Hệ thống phân tích dữ liệu (DANS), trích báo cáo thường niên lên Quốc hội về tình hình thực hiện Đạo luật giáo dục đặc biệt lần thứ 21 của Mỹ, trang 11-21.

Theo báo cáo thường niên về tình hình thực hiện Đạo luật giáo dục đặc biệt lần thứ 21 của Bộ Giáo dục Mỹ đệ trình lên Quốc hội (2000), có tới 6.114.803 trẻ em ở độ tuổi 3-21 được nhận dịch vụ giáo dục đặc biệt ở Mỹ trong năm học 1998-1999. Bảng dưới đây là một phần trích dẫn từ báo cáo nói trên, tập trung vào nhóm trẻ từ 6 đến 21 tuổi. Trong số những trẻ em này có tới gần 51% trẻ ở độ tuổi đến trường đang được nhận dịch vụ giáo dục đặc biệt, thuộc nhóm những trẻ em có khả năng học tập kém, và khoảng 90% rơi vào bốn nhóm khuyết tật lớn nhất: khuyết tật về ngôn ngữ, khó khăn về học tập, thiếu năng về trí tuệ và rối loạn cảm xúc. Trong tổng số, có khoảng 12% trẻ nhận được dịch vụ giáo dục đặc biệt là các học sinh cấp I và cấp II.

Cơ sở để thực hiện giáo dục đặc biệt

Mặc dù vấn đề trẻ khuyết tật từ lâu đã không còn là một vấn đề mới lạ nhưng những nghiên cứu quan trọng về trẻ khuyết chỉ mới thực sự xuất hiện gần đây. Trong cuốn Hewett và Porness (1984) có đoạn viết: "Những công trình nghiên cứu nhận loại trẻ

khuyết tật đáng kể trong lịch sử đều rất nghèo nàn, không phổ biến và thiếu tính thuyết phục (trang 3). Ngày nay, những quan niệm về khuyết tật phản ánh giá trị văn hoá của thời đại, đề cao khả năng ngôn ngữ và trí tuệ. Nghiên cứu sơ khai đầu tiên về giáo dục trẻ khuyết tật xuất hiện vào thế kỷ 16-17 khi các tu sỹ và một số tín đồ thiên chúa giáo tổ chức các lớp học cho trẻ khiếm thính và khiếm thị, thuộc dòng dõi quý tộc.

Câu chuyện người đầu tiên

Tuần trước David đã biết nhảy dây.

Đối với một đứa trẻ 4 tuổi bình thường thì đây không giống với một thành tích lắm. Chẳng phải bọn trẻ vẫn thường quá chuyên nghiệp trong mấy cái trò đá bóng, nhảy dây, đấu bóng, cướp cờ trước cả khi chúng lên 4 hay sao?

Nhưng không phải đứa trẻ nào cũng giỏi như vậy.

Nhảy dây quả là một niềm tự hào lớn đối với một thằng bé nhút nhát như David, từ trước đến giờ chỉ quen đứng ngoài và nhìn chúng bạn chơi một cách thèm thuồng. Và không chỉ có David, hình như đó cũng là niềm tự hào của con gái tôi và những đứa bạn của nó vì chúng đã trở thành những thầy dạy xuất sắc.

Tôi không biết nhiều lắm về David, chỉ qua những mẩu chuyện kể của con.

Trong lớp David ngồi ngay đầu bàn, cạnh cô giáo và nó thường vất vả để làm được những điều tưởng chừng như đơn giản nhất. Khi chẳng có chuyện gì đáng cười, nó cũng nhe răng ra cười khúc khích, chẳng được cô giáo gọi, nó cũng đứng phắt dậy rồi tự lẩm bầm một mình. Nó có thói quen mút ngón tay liên tục, trông rất mất vệ sinh. Hàng ngày nó được một cô giáo dạy cá nhân trong một vài tiếng đồng hồ.

"Con nghĩ nó đúng là người tàn phế". Con gái đã nói với tôi như vậy, nó giống như một lời giải thích hơn là một lời nhận xét.

Đó cũng là động lực khiến tôi trở thành nhà báo và những bài viết của tôi đều xoay quanh một chủ đề: "Kinh nghiệm dạy trẻ khuyết tật trong những lớp học hoà nhập thay vì tách biệt chúng trong một lớp học đặc biệt".

Qua nhiều năm tôi đã kịp nhận ra những ưu và nhược điểm của các lớp học hoà nhập này: những người ủng hộ thì cho rằng trẻ khuyết tật sẽ nhanh tiến bộ nếu chúng học theo những đứa trẻ bình thường khác, trong khi những người phản đối lại lo lắng rằng trẻ khuyết tật sẽ bị bạn bè trong lớp tẩy chay, khinh biệt hay chúng sẽ chiếm rất nhiều thời gian của giáo viên.

Dù có những ý kiến trái ngược nhau song tôi tin vào những gì mà mình tai nghe mắt thấy: những lớp học hoà nhập không chỉ đem lại lợi ích một chiều mà là lợi ích hai chiều.

Bởi vì khi David phải vận lộn với chuyện học hành thì một điều hoàn toàn tự nhiên, David cũng đang dạy cả những đứa trẻ khác học những thứ đáng quý hơn nhiều. David đem lại cho bọn trẻ cùng lớp với nó cơ hội để học cách biết kiên nhẫn, biết chịu đựng và biết yêu thương con người và để chúng thể hiện sự thông minh của mình.

Tôi biết, điều này không dễ dàng gì cho cả David lẫn bọn trẻ cùng lớp. David rất hay làm ồn, cứ nhằng nhẵng bám theo bọn trẻ cả ngày, thường xuyên phá vỡ những cuộc chuyện trò của chúng. Tôi cá là David cũng đang thử thách lòng kiên nhẫn của cô giáo.

David ngã cũng nhiều như số lần nó nhảy qua dây. Những cú ngã đau điếng nhưng David không biết làm thế nào để mọi người biết là nó rất đau. Thường thì nó chỉ biết nhè mồm ra khóc và mỗi lần như vậy những đứa lớp trên vây quanh lại bắt đầu trọc ghẹo nó.

Nhưng những đứa cùng lớp tiến lại gần David và bảo vệ bạn. Chúng động viên thẳng bé khi nó sợ hãi khi phải làm điều gì đó lần đầu tiên. Chúng dạy David biết hát, kể chuyện cười cho David nghe và thậm chí nếu David chưa kịp hiểu ra thì chúng lại cố gắng giải thích đến khi David cười mới thôi. Ngày nào cũng vậy, mỗi khi đến giờ giải lao, con gái tôi và bọn bạn của nó lại lôi một cái dây nhảy dài, màu đỏ mà David rất thích ra để dạy thẳng bé. Chúng dắt David xuống cuối hàng, buộc một đầu sợi dây vào tay thẳng bé và bắt đầu quay. Chúng dang tay rộng hết cỡ tạo thành một vòng tròn lớn để David theo kịp nhịp và chỉ việc nhảy theo.

Con bé kể lại thành công của nó và chúng bạn một cách sung sướng. Tôi có thể tưởng tượng ra David lúc đó cười ngặt nghẽo như thế nào, tay nắm chặt dây nhảy quyết tâm và hãnh diện khi nhảy qua mà không ngã. Và tôi cũng nghe thấy cả tiếng hò reo cổ vũ của bọn trẻ trong lớp mỗi khi David chuẩn bị nhảy qua một vòng dây; "David cố lên, David nhảy nào!".

Chậm hơn một chút so với những đứa trẻ cùng lớp nhưng cuối cùng con gái tôi cũng đã tốt nghiệp. Tất cả bọn trẻ đều tốt nghiệp và nhận được bằng khen, trừ David. Trong lễ tốt nghiệp mặc dù được trao bằng khen nhưng nó cũng không vui: "Con ước gì bất hạnh đã không xảy đến với David" Nó nói mà một tay để tấm bằng khen sang một bên. "Thật không công bằng cho David".

Lúc đó, tôi đã phải kìm mình lại để giấu nước mắt... nhưng không phải vì thương hại David. Bạn thấy đó, con bé đã rất dũng cảm đấy chứ. Trường học chưa bao giờ là một điều gì đó dễ dàng đối với nó. Nó đã trải qua cái cảm giác đứng cuối lớp hay trượt bài thi là như thế nào,...để rồi phải bỏ lỡ những câu chuyện cười trong lớp hay trốn học để đi nhảy dây.

Thế là con bé cũng đã có một năm học lớp bốn với khá nhiều thành tích. Nó nhận được toàn điểm A và điểm B và đây quả là một năm học dài đời với nó. Nó cũng đoạt giải so lo trong buổi trình diễn nhạc họa ở trường và là thành viên nổi tiếng của đội bóng.

Thế nhưng nếu ai đó hỏi nó thành tích nào nó cảm thấy tự hào nhất thì chắc chắn nó sẽ trả lời đó là nó đã dạy David biết nhảy dây. Bởi vì con bé đã hiểu ra rằng dù đây chỉ là một việc làm rất nhỏ nhưng chính cái điều tưởng nhỏ này lại giúp con bé làm được những điều lớn lao hơn; nó đã thực sự trưởng thành hơn. Và con bé muốn David cũng hiểu ra điều này. (Sandy Banks-phóng viên Thời báo Los Angeles. Số ra ngày 21/3/1999)

Giáo dục đặc biệt - Những ngày đầu: Những người thấy tâm huyết và những bài học quý báu.

Những con người đặt nền móng đầu tiên cho lịch sử giáo dục đặc biệt là những công dân tiêu biểu, say mê và tâm huyết với công việc dạy trẻ ở Mỹ và Châu Âu. Người đầu tiên phải nói tới là Jean-Marc-Gaspard Itard. Năm 1799, Itard trở thành nhà vật lý học trẻ tuổi (25 tuổi) của Paris. Cùng trong khoảng thời gian này ở Pháp đã xảy ra một sự kiện đáng nhớ: người ta đã tìm thấy một cậu bé khoảng 11-12 tuổi bị bỏ rơi trong một khu rừng hoang gần tỉnh Aveyron, nước Pháp. Cậu bé khi tìm thấy không có một mảnh áo che thân, đang trong tâm trạng sợ hãi và người dính đầy bùn đất. Cậu bé không giống người bình thường, chỉ trực chạy trốn khi có người vây quanh. Nó không hề có một khái niệm nào về văn minh loài người. Và nó không biết nói.

Cậu bé đã trở thành chủ đề gây tranh cãi ở Pháp giữa một bên là các nhà *nguyên thủy học*, những người tin rằng sự phát triển của loài người là do gen di truyền, vì thế không thể thay đổi được với một bên là các nhà *giác quan học* cho rằng yếu tố môi trường tác động tới giác quan của con người có thể làm thay đổi sự phát triển và trí tuệ của con người. Vì vậy ai sẽ có khả năng truyền ánh sáng văn minh của loài người cho cậu bé hoang dã này ?

Itard, một con người có được sự kết tụ những tinh hoa của nền văn minh Pháp, đã tình nguyện đứng ra nhận trọng trách này. Trong suốt thời gian 5 năm, cậu bé hoang dã, được ông đặt cho cái tên Victo này học ở trường dành cho trẻ thính ở Paris và đích thân ông dạy dỗ. Hy vọng lớn nhất ông đặt ra khi bắt đầu công việc khó khăn này là dạy cho Victo biết chữ - chữ viết là cánh cửa đầu tiên để tiếp nhận ánh sáng văn minh loài người. Hàng ngày, nếu Victo học hành tiến bộ đều được Itard thưởng cho một ít thức ăn. Kết quả là sau 9 tháng, Victo đã cho ông tia hy vọng rằng ông có thể đạt được mục tiêu đặt ra bởi vì Victor đã biết cách ăn và sinh hoạt như một người bình thường. Tuy nhiên sau 5 năm, ông đã tự cảm thấy bất lực không thể dạy dỗ cậu bé hơn được nữa. Mặc dù Victor đã có thể nhận biết một vài mặt chữ in và học được nhiều hành vi xử sự như một công dân của thế giới văn minh, tuy nhiên hai từ duy nhất Victor có thể nói được là *lait* và *oh Dieu*, có nghĩa là *sữa* và *lạy chúa tôi*. Quá thất vọng, Itard đã dừng việc dạy dỗ Victor và sau đấy cậu bé được vợ của người quản lý trường học đem về nuôi cho đến khi qua đời vào tuổi 40.

Mặc dù bản thân Itard cảm thấy ông đã thất bại vì không thể làm Victor trở thành người văn minh như tham vọng của ông ban đầu nhưng những người khác lại không nghĩ vậy. Họ cho rằng ông đã rất thành công: ông đã làm thay đổi được con người Victor với kỹ thuật giảng dạy và tình cảm khích lệ động viên của ông dành cho cậu bé. Trong số những người có quan điểm này là Edouard Seguin, người sau này trở thành trò của Itard và ông đã kế thừa và phát triển phương pháp dạy học của thầy mình thành phương pháp mới mà ngày nay gọi là giáo dục đặc biệt dành cho trẻ thiếu năng về trí tuệ. Maria Montessori đã dịch cuốn sách mà Seguin viết về phương pháp và tư liệu giảng dạy và dựa trên đó để phát triển phương pháp dạy học của riêng mình, gọi là phương pháp